

PATVIRTINTA
Klaipėdos lopšelio-darželio „Puriena“
direktorius
2018 m. kovo 12 d. įsakymu Nr. V-28

PRITARTA
Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos
Ugdymo ir kultūros departamento
Švietimo skyriaus vedėjo
2018 m. kovo 8d. įsakymu Nr.ŠV1 - 127

KLAIPĖDOS LOPŠELIO-DARŽELIO „PURIENA“ PRIEŠMOKYKLINIO AMŽIAUS NEFORMALIOJO VAIKŲ ŠVIETIMO PAŽINIMO IR TYRINĖJIMŲ PROGRAMA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Švietimo teikėjas – Klaipėdos lopšelis-darželis „Puriena“ (toliau – įstaiga), įregistruota Juridinių asmenų registre, kodas 190420421. Teisinė forma – biudžetinė įstaiga. Grupė – ikimokyklinio ugdymo mokykla.
2. Įstaigos buveinės adresas: Naikupės g. 27, LT-93202 Klaipėda, Lietuvos Respublika, tel./faksas: (8 46) 34 62 58, el. pašto adresas: puriena.klaipeda@gmail.com, interneto svetainės adresas: www.puriena.mir.lt
3. Programos pavadinimas – Klaipėdos lopšelio-darželio „Puriena“ priešmokyklinio amžiaus neformaliojo vaikų švietimo pažinimo ir tyrinėjimų programa (toliau – Programa).
4. Programos rengėjai: Birutė Jovaišienė, direktoriaus pavaduotoja ugdymui, Raimonda Pažėrienė, direktoriaus pavaduotoja ugdymui, Evelina Rimeikytė – logopedė.
5. Programos koordinatorė – direktorė Virginija Letukienė.
6. Programos trukmė – tęstinė. Programos turinys koreguojamas pagal poreikį.
7. Programos apimtis – vieneri mokslo metai.
8. Programos dalyviai – priešmokyklinio amžiaus vaikai.
9. Programos įgyvendinimui įstaigoje sudarytos palankios sąlygos: įrengtas eksperimentų kambarėlis, įsigytos priemonės vaikų grupiniams ir individualiems užsiėmimams organizuoti, sukurta funkcionali, dinamiška, skatinanti mąstymą ugdymo(si) aplinka.
10. Programą įgyvendins neformaliojo ugdymo pedagogas, turintis aukštąjį išsilavinimą ir galintis dirbti su priešmokyklinio amžiaus vaikais.

II SKYRIUS PRINCIPAI

11. Demokratiškumo principas. Vaikui suteikiama galimybė rinktis, būti gerbiamu ir pripažintu bei lygiaverčiu partneriu.
12. Prieinamumo principas. Ugdymo turinys atitinka priešmokyklinio amžiaus vaiko psichofizines galimybes, jo pažinimo, raiškos būdus bei stilių, bendravimo ir elgesio modelius, emocijų pasaulį, pritaikytas skirtingoje socialinėje ir kultūrinėje aplinkoje augusiam ir ugdytam vaikui.
13. Aktyvaus ugdymosi principas. Laikomasi nuostatos, kad vaikas patirtį kaupia pats aktyviai veikdamas, bandydamas, eksperimentuodamas, bendraudamas ir bendradarbiaudamas, sąveikaudamas su aplinka ir daiktais.

14. Individualizavimo ir diferencijavimo principas. Sudaromos ugdymo(si) sąlygos vaiko tobulėjimui, atsižvelgiant į jo sveikatą, turimą patirtį, galias, gebėjimus, pomėgius, gyvenimo ritmą, brandos ypatybes.

15. Tęstinumo. Užtikrinamas pereinamumas tarp ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grandžių.

III SKYRIUS TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

16. Programos tikslas – ugdyti domėjimąsi viskuo, kas yra aplink, gebėjimą tyrinėti, samprotauti, spręsti problemas, ieškoti informacijos, kritiškai mąstyti bei prognozuoti.

17. Programos uždaviniai:

17.1. padėti atrasti savęs, aplinkos bei gamtos objektų pažinimo būdus: tyrinėjant visais jutimais, stebint, klausinėjant, eksperimentuojant, sprendžiant problemas, ieškant informacijos, naudojant išmaniąsias technologijas;

17.2. mokyti veiklos rezultatus pavaizduoti piešiniu, nuotraukomis, nesudėtingomis schemomis, aptarti, komentuoti, pristatyti kitiems, bendrauti ir bendradarbiauti;

17.3. skatinti patirti atradimo džiaugsmą, tikėjimą savo jėgomis ir sėkme.

18. Programa įgyvendinama pagal iš anksto sudarytą pažintinės veiklos tvarkaraštį. Pažinimo, stebėjimų, tyrinėjimų veikla vyksta pogrūpiais eksperimentų kambaryje ir lauke.

IV SKYRIUS TURINYS. METODAI. PRIEMONĖS

19. Ugdymo metodai: pokalbis, stebėjimas, tyrinėjimas, eksperimentavimas, bandymas, žaidimas, situacijos sprendimas, informacijos paieška, veiklos pristatymas.

20. Programos turinys, naudojamos priemonės:

Eil. Nr.	Kompetencija	Turinys	Priemonės
20.1.	Pažinimo kompetencija	Stebi ir tyrinėja (daro prielaidas, jas tikrina, atlieka bandymus), aptarinėja (gretina, lygina, analizuoja), eksperimentuoja (maišo, tirpina, perdirba ir pan.) su įvairiomis medžiagomis (vandeniu, smėliu, moliu, sniegu ir kt.). Atlieka bandymus su augalais ir vandeniu, mokindamasis suvokti augalų prisitaikymo savybes. Atlieka ilgalaikį augalo stebėjimą, kurio metu fiksuojamas augalo augimas, sudaro augalo priežiūros planą, perpranta augalų augimo ypatybes. Tyrinėja gyvuosius ir negyvuosius organizmus. Aplinkos daiktams ir reiškiniams pažinti naudojasi įvairiais jutimais: juos stebi (pvz., skruzdėlyną, vandens telkinio gyvenimą), liečia (pvz., įvairių paviršių šiurkštumą, švelnumą, temperatūrą ir kt.), uodžia (prieskonių, gėlių, dažų,	Interaktyvios grindys, fotokamera, diktofonas, mobilus telefonas, kompiuteris, įvairios technologijos (klaviatūra, pelė, mikrofonas). Svorio, ilgio, tūrio, temperatūros bei laiko matavimo prietaisai (termometras, svarstyklės, svarsčiai, graduoti indai, matavimo juostelės, ruletės, liniuotės, chronometras, mechaninis, elektroninis bei smėlio laikrodžiai ir kt.). Prizmė, magnetai, skęstantys ir plaukiantys daiktai. Medžiagos: molis, medis, viela, stiklas, nailonas, šilkas, medvilnė, linas. Diagramos, grafikai, schemas, įvairūs rašikliai, popierius, tyrimo lapai. Enciklopedija, gamtos kalendorius, žinynas, pažintiniai žurnalai, kalendorius. Veidrodis, skridiniai,

		<p>skysčių ir kt. kvapus), ragauja (daržoves, uogas, vaisius), klausosi (miško, jūros, vėjo ošimo, paukščių balsų, triukšmo ir t.t.). Atlieka matematinius veiksmus su realiais daiktais, naudojami specialiomis mokymosi priemonėmis. Mokosi nustatyti ir lyginti požymius - ilgį, tūrį, masę, laiką, temperatūrą ir kt. Stebi pokyčius aplinkoje: ledo tirpimą patalpoje, vandens virimą. Pavaizduoja ir su suaugusiais aptaria nesudėtingų bandymų ar stebėjimų planus, diagramas, gautus rezultatus. Išradingai ir kūrybiškai pristato savo tyrinėjimus ir kitus darbus. Stebi ir tyrinėja žemėlapius, mokosi juos pažinti ir skirti, kuria savo žemėlapi. Naudojasi IKT ir domisi jų panaudojimo ir pritaikymo veikloje galimybėmis. Tyrinėja interaktyvių grindų naudojimo galimybes. Žaidžia interaktyvius žaidimus, kurie suteikia žinių apie aplinką, gamtą bei jos reiškinius, lavina tikslingą dėmesį, mąstymą, greitą reakciją, skatina norą pažinti ryšių ir santykių tarp daiktų ir reiškinių dėsningumus, moko skaičiuoti ir matuoti, skatina mąstymo nuoseklumą, tikslumą ir lankstumą</p>	<p>magnetai, natūrali gamtinė medžiaga: šiaudeliai, gilės, sėklos ir t.t. Sensoriniai bei spalvoti blokeliai, spalvotos geometrinės figūros, tyrinėjimų antstalis, spalvų paletė. Įvairūs didaktiniai žaidimai, skirti formos, spalvos, dydžio, gamtos reiškinių ir objektų skyrimui. Konstruktoriai, domino, kortelių žaidimai ir kt.</p>
20.2.	Socialinė kompetencija	<p>Paaishkina, ką sugebės atlikti savarankiškai, be suaugusiųjų pagalbos, o kur jam reikalinga pagalba. Pripažįsta, kad norint ko nors išmokti, ką nors sužinoti, reikia išdrįsti bandyti, eksperimentuoti, nebijoti suklysti. Apriboja savo ambicijas (pvz., tęsia eksperimentą patyręs nesėkmę, supykęs ar pan.). Suaugusiojo padedamas renka informaciją apie gamtos objektus bei reiškinius. Atsižvelgia į kitų vaikų nuomonę bei poreikius, derina veiksmus, planuoja ir kartu atlieka įvairius bandymus, eksperimentus, tyrinėjimus, kuria žemėlapius, pažintinius projektus, gamina didaktinius žaidimus. Trumpai pristato draugams stebėjimų, bandymų, eksperimentų, tyrinėjimų eigą, rezultatus bei išvadas. Su suaugusiuoju elgiasi mandagiai, dėmesingai, tolerantiškai, atsižvelgia į prašymus, laikosi taisyklių ir</p>	<p>Bandymų, eksperimentų, tyrinėjimų, projektų pristatymų stendai, lapai, rašikliai, žymekliai, interaktyvios grindys, žemėlapiai, gaublys, enciklopedijos, žinytai</p>

		susitarimų, gerbia jų nuomonę	
20.3.	Sveikatos kompetencija	Nusako, iliustruodamas pavyzdžiais iš savo aplinkos, kas stiprina sveikatą, o kas jai kenkia, nurodo, kad daržovės ir vaisiai reikalingi augti ir būti sveikam. Gamina plakata „Sveikos mitybos piramidė“, sudarinėja diagramas apie mėgstamus maisto produktus, diskutuoja, kurie iš jų naudingiausi augti, būti sveikiems, stipriems ir gerai jaustis. Žino, kokių vitaminų turi įvairios daržovės, vaisiai. Spaudžia sultis, augina prieskonines žoleles, daržoves ir kt. Tyrinėja ir aptaria žmogaus akies bei skeleto modelius. Nusako, kad ilgas sėdėjimas prie kompiuterio ar televizoriaus žmogų vargina, kenkia akims, klausai, stuburui	Kompiuteris, interaktyvios grindys, plakatas „Sveikos mitybos piramidė“, enciklopedija, žinynas, prekybos centrų reklaminiai lankstinukai, kortelių žaidimai apie vaisius ir daržoves. Natūralūs vaisiai ir daržovės, prieskoninės žolelės. Žmogaus akies bei skeleto modeliai, veidrodis
20.4.	Komunikavimo kompetencija	Atidžiai klausosi pasakojimų, dalyvauja eksperimentuose, tyrinėjimuose. Pristato ar pakomentuoja atliktą eksperimentą. Žodynui plėsti naudojami enciklopedijomis, žurnalais, interneto teikiamomis galimybėmis. Išsako savo ir išklauso kitų nuomonę, svarsto ir sprendžia kylančias problemas, tariasi. Aiškina esmines naudojimosi kompiuteriu, mobiliuoju telefonu taisykles, nusako jų svarbą kasdieniame gyvenime. Sudarydamas tyrinėjimų lenteles, nesudėtingas schemas bei žemėlapius, naudojami raidėmis ir grafiniais simboliais. Atlikus eksperimentus, ilgalaikius tyrinėjimus, dalijasi išpūdžiais, reiškia savo vertinimus, diskutuoja	Enciklopedijos, žurnalai, žemėlapiai, gaublys, rašikliai, popieriaus lapai. Kompiuteris, telefonas, interaktyvios grindys
20.5.	Meninė kompetencija	Skirtingoje aplinkoje stebi ir tyrinėja daiktų formas, spalvas. Stebėdamas ir grožėdamasis gamtos grožiu, fantazuoja, kuria kompozicijas iš gamtinių medžiagų. Išbando įvairius žmogaus, augalų, gyvūnų, daiktų vaizdavimo būdus. Eksperimentuoja dailės priemonėmis, tyrinėja įvairias medžiagas bei įrankius. Maišo įvairių spalvų vandeninius dažus, tapo tirštais ir skiestais dažais ant laikraščio, sauso ir drėgno, balto ir spalvoto popieriaus, akmenėlių, kartono. Piešia aplinkos, gyvosios ir negyvosios gamtos objektus ant šviesos stalo, naudoja dailės priemones, kavą, smėlį, muilą ir kt. Iš	Augaliniai dažai, skystas muilas, soda, maisto dažai, dailės reikmenys. Laikraščiai, audinio atraižos, stiklas, odos atraižos, popierius, kartonas. Įvairaus dydžio bei formos popierinės, plastikinės ir metalinės dėžutės, skirtingo ilgio bei storio gumelės, sėklos, kruopos, akmenukai, pagaliukai, kava, smėlis. Prožektorius, šviesos stalas, interaktyvios grindys

		geometrinių formų kuria ornamentus. Iš buitinių atliekų ir gamtinės medžiagos gamina muzikos instrumentus (pvz., gitarą, būgnelį, ksilofoną), tyrinėja jų skambesį. Ieško naujų garsų naudodami akmenukus, lazdeles, kankorėžius, plastikines ir metalines dėžutes ir kt. Prožektoriais kuria šviesos muziką	
--	--	--	--

V SKYRIUS PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

21. Įgyvendinus programą, bus pasiekti kokybiniai ir kiekybiniai pažinimo ugdymo(si) pokyčiai:

21.1. vaikas atras savęs, aplinkos bei gamtos objektų pažinimo būdus: tyrinėjant visais jutimais, stebint, klausinėjant, eksperimentuojant, sprendžiant problemas, ieškant informacijos, naudojant išmaniąsias technologijas;

21.2. gebės tyrinėjimo rezultatus pavaizduoti piešiniu, nuotraukomis, nesudėtingomis schemomis, aptarti, komentuoti, pristatyti kitiems, bendrauti ir bendradarbiauti;

21.3. sieks patirti atradimo džiaugsmą, įgis tikėjimą savo jėgomis ir sėkme.

22. Ugdymo pasiekimų vertinimas:

22.1. taikomi metodai: neformalus ir formalus stebėjimas, žaidimas kartu, interviu su vaiku, pokalbis su tėvais, grupių ir darželio pedagogais, vaiko veiklos analizė, projektinė veikla, nuotraukos ir kita;

22.2. ugdymo pasiekimų vertinimo dažnumas: 2 kartus per metus (rudenį ir pavasarį);

22.3. ugdymo pasiekimų fiksavimo formos pagal Ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų vertinimo tvarkos aprašą.

SUDERINTA

Klaipėdos lopšelio-darželio „Puriena“
mokytojų tarybos 2017 m. spalio 3 d.
posėdžio protokoliniu nutarimu
(protokolas Nr. 3)

NAUDOTA LITERATŪRA IR ŠALTINIAI

1. Andrews, G. ir kt. 100 mokslinių eksperimentų. Vilnius: Alma littera, 2006.
2. Burneikienė, E. Žmogaus kūnas. Vilnius 2006.
3. Carla Nieto Martinez, Smagūs bandymai vaikams. Naujoji Rosma, 2014.
4. Gudžinskas, Z., Paltanavičius, S. Lietuva – 101 gamtos stebuklas. Vilnius, 2010.
5. Hans Jurgen Press. Žaisdami mokomės. Lektūra, 2000.
6. Karazija, R. Žaislai, įdomūs bandymai ir žaidimai. Vilnius: TEV, 2002.
7. Karen Romano Young. Išbandyk. 50 smagių eksperimentų pašėlusiams mokslininkams. 2015.
8. Paltanavičius, S. Pažinkime Lietuvos gyvūnus. Vilnius, 2014.
9. Paltanavičius, S. Lietuvos gyvūnai. Vilnius, 2014.
10. Paltanavičius, S. Lietuvos paukščiai. Vilnius, 2014.
11. Paltanavičius, S. Geri darbai gamtai. Kaunas, 2007.
12. Persico L. Bandymai vaikams. Vilnius, 2016.
13. Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa. 2014.
14. Utz-Jorg Martin Annette. Įdomieji bandymai. Lektūra, 1999.